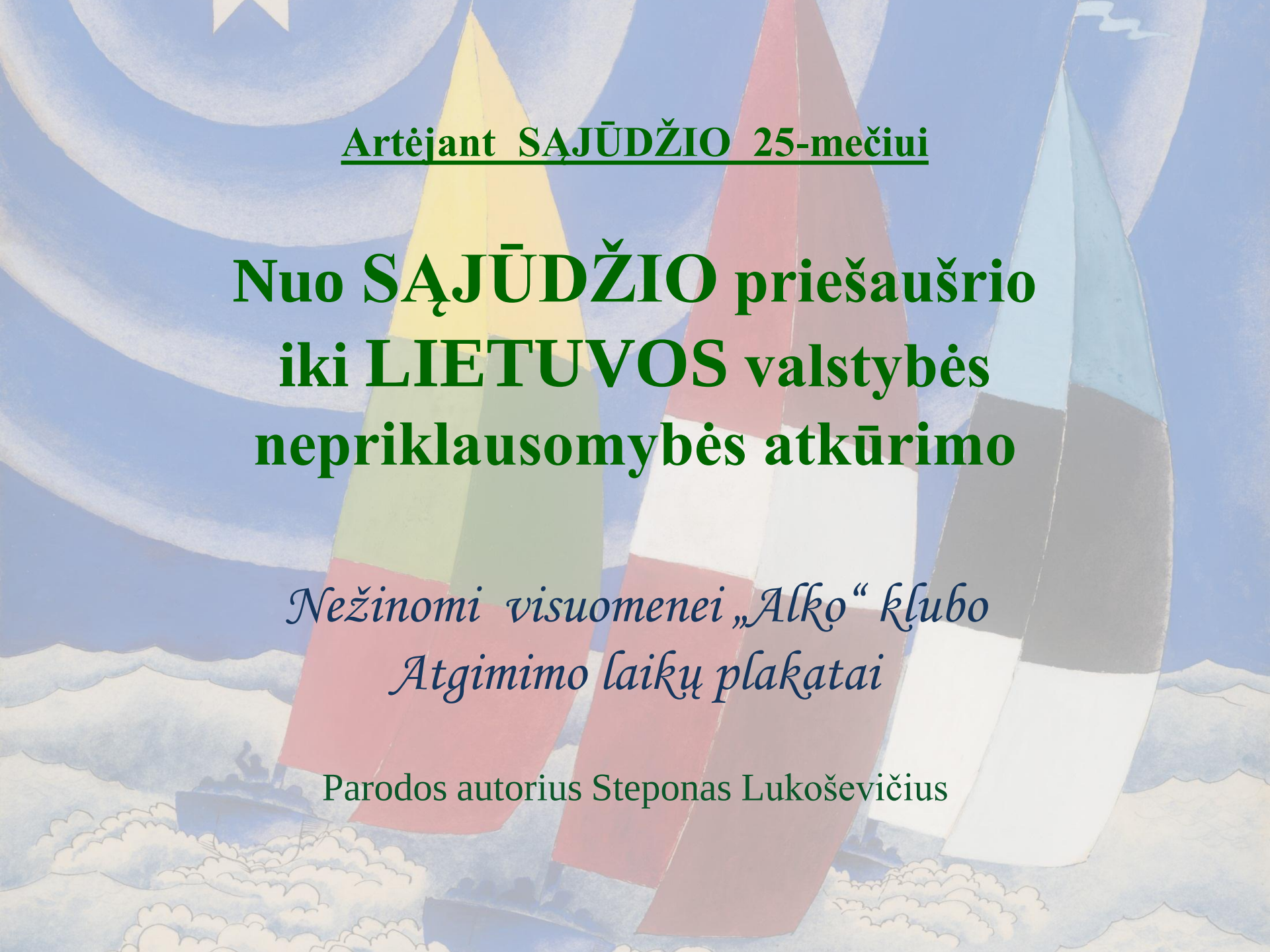




Artėjant SAJŪDŽIO 25-mečiui

**Nuo SAJŪDŽIO priešaušrio
iki LIETUVOS valstybės
nepriklausomybės atkūrimo**

*Nežinomi visuomenei „Alko“ klubo
Atgimimo laikų plakatai*

Parodos autorius Steponas Lukoševičius

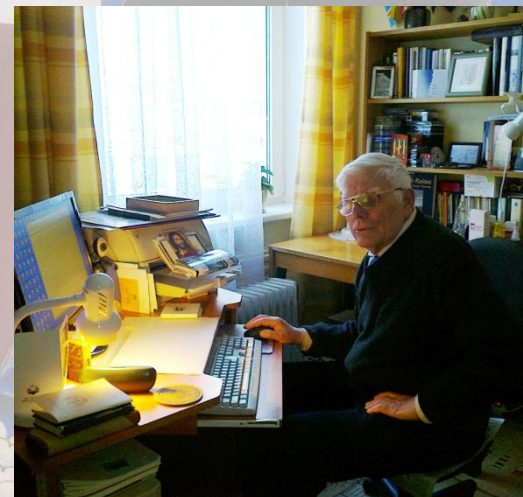
„Alko“ klubo plakatai, kvietę gaivinti savąją dvasią ir istorinę atmintį, Atgimimo metais rodyti „Sigmos“ skaičiavimo technikos gamybiniame susivienijime bei Televizijos mazgų gamykloje. Ir tik praėjus daugiau nei 20 metų, „Naujam Židiniui“ (Nr. 5, 2011 m.) paskelbus rašinį apie klubo veiklą slogiais sovietiniais metais bei išspausdinus kelis plakatus, juos pirmą kartą galėjo išvysti žymus Lietuvos plakatų kūrėjas prof. Juozas Galkus, dabar spaudai ruošiantis leidinį „Lietuvos plakatas“.

Apžiūrėdamas **Stepono Lukoševičiaus** plakatus, sukurtus „Alko“ klubui, profesorius teigė, jog „negalys patikėti, kad tai ne profesionalaus dailininko darbai“, bei stebėjosi, „kad ir laisvėjimo metais jie išliko nežinomi – daugelis drąsiai galėjo būti išspausdinti tūkstantiniu tiražu ir skelbti žmonėms aktualias idėjas“. Tačiau, pasak plakatų autoriaus, juos piešęs, kaip sugebėjęs, negalvodamas apie meniškumą, o tik siekęs, kad būtų paveikliai išryškinti Tėvynės istorijos ir kultūros faktai, svarbūs „Alko“ klubo veiklai.

Prof. Juozą Galkų nustebino ir tai, kad rinkinyje surado plakato „Sajūdis“ originalą. „Per akimirką man nedavusi ramybės mįslė buvo įminta: atsirado autorius ir paaiškėjo plakato sukūrimo aplinkybės“. Pasirodo, jog prieš kelerius metus garsusis pasaulyje Viktorijos ir Alberto muziejus Londone profesoriaus buvo paprašęs nustatyti šio plakato autorystę – muziejus tarp kitų Rytų Europos revoliucijos reliktyinių leidinių turėjo įsigijęs ir šio plakato be metrikos kopiją, padarytą nekokybišku sovietiniu elektrografiniu aparatu. Tačiau tarp tuo metu plakatų kūrusių dailininkų, kuriuos profesorius gerai pažinojo daugelį metų dirbęs Dailės akademijos grafikos katedroje, „Sajūdžio“ autorystė „nė vienam iš jų nepritiko“. Tad muziejui Londone pranešta prielaida, kad šį plakatą galėjęs sukurti užsienietis, o Lietuvoje buvo kopijuojamas.

Šią „Alko“ klubo plakatų ekspoziciją surengti jų autorių neabejotinai paskatino ir prof. Juozo Galkaus ypač palankūs vertinimai.

Steponas Lukoševičius yra fizikas, išradėjas ir vienas pirmųjų lietuviškų skaičiavimo mašinų konstruktorius, kuris drauge su inžinieriais Edvardu Gudavičiumi (dabar istoriku akademiku) bei Zenonu Didžiuliu dar 1967 m. Vilniaus Skaičiavimo mašinų Specialiame konstravimo biure įkūrė minimą klubą „Alkas“.



„ŽMONĖS,
NEŽINAN-
TIEJI SAVO
ISTORIJOS,
YRA VAIKAI“

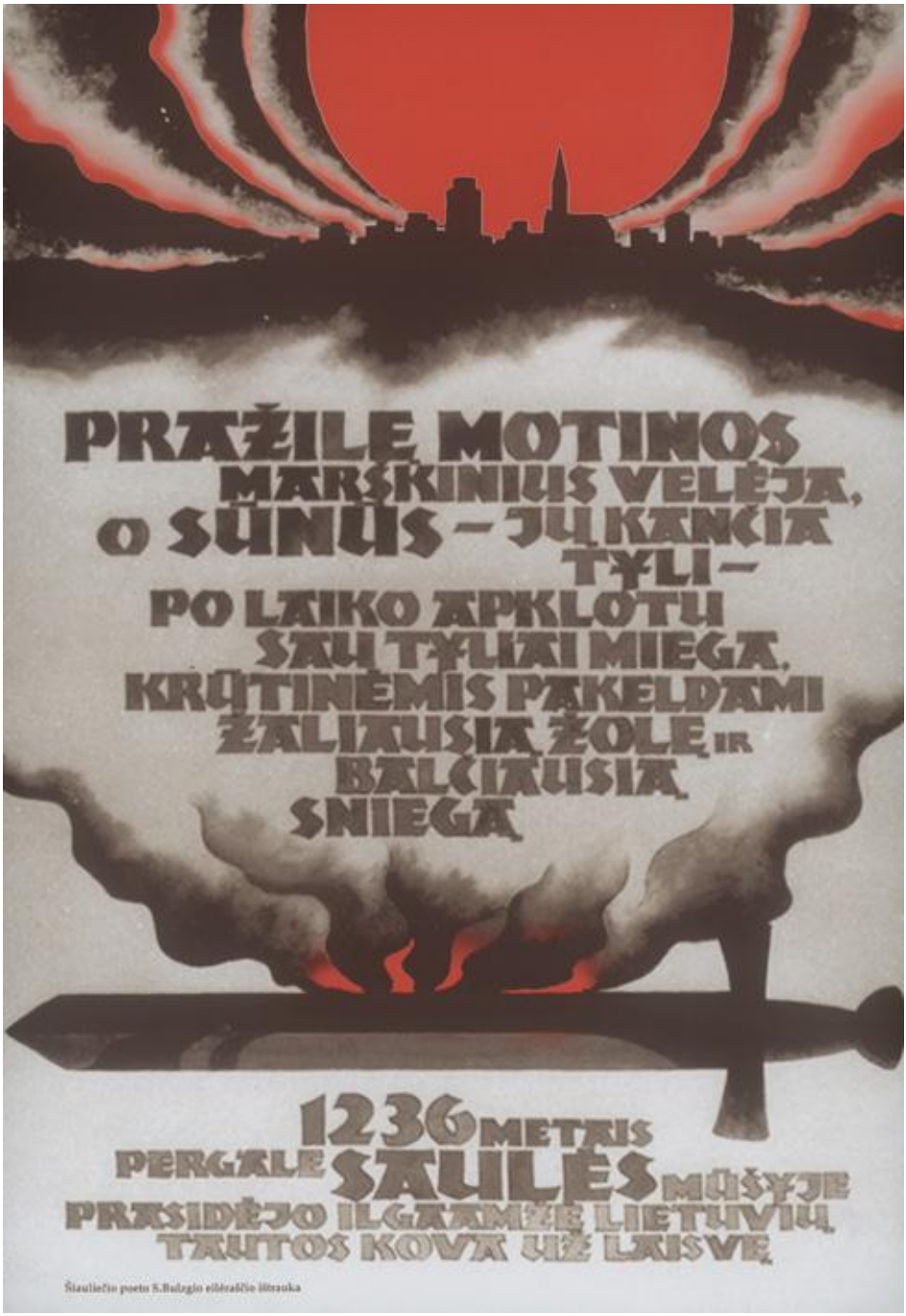
ROMŲ POSAKIS.

„ALKO“ KLUBAS RENGIA

LIETUVOS
ISTORIJOS

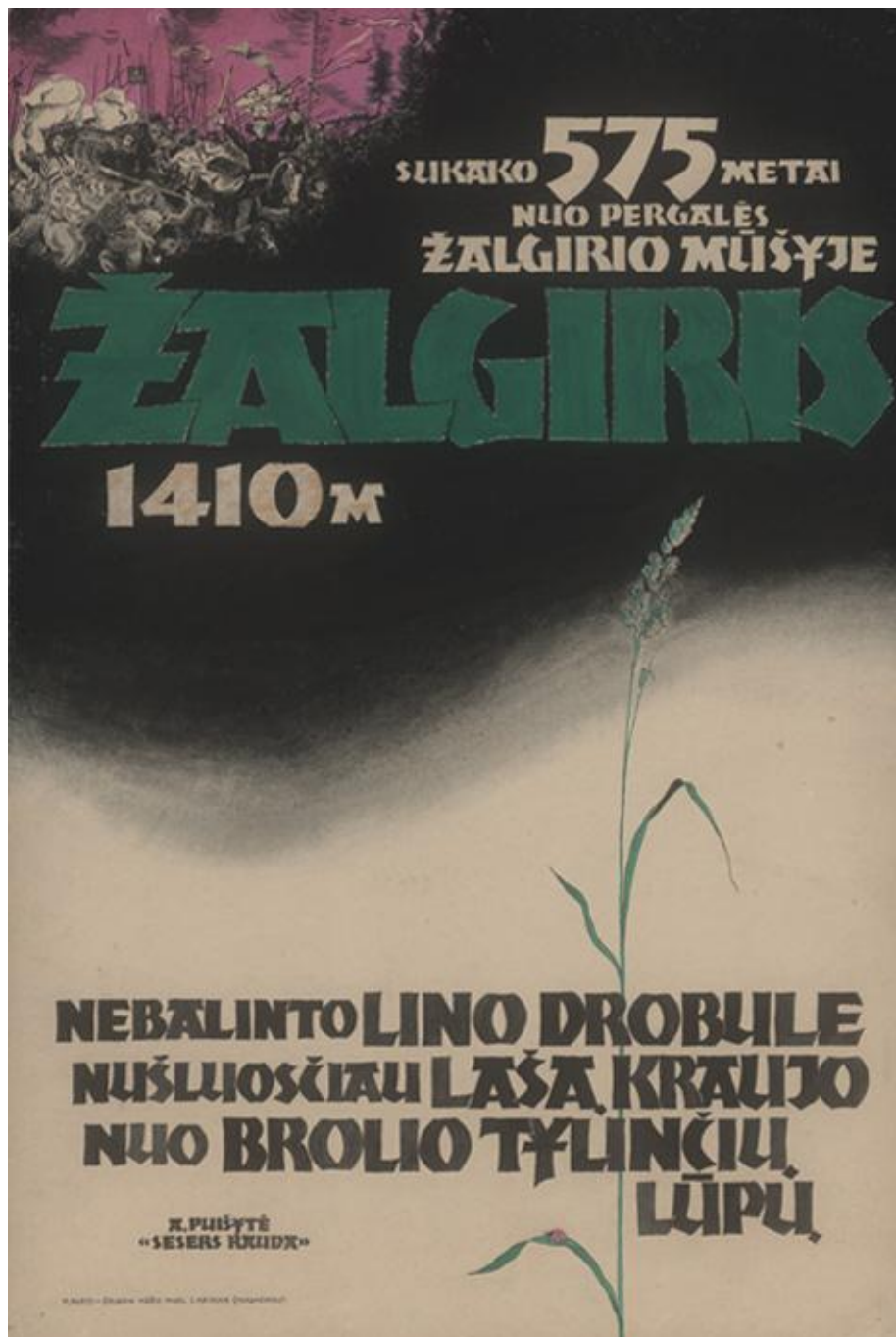
PASKAITŲ CIKLĄ. NORINČIUS JŲ
KLAUSYTI, PRAŠOME, NURODANT
JUMS PATOGŲ LAIKĄ, UZSIRAŠYTI
PAS E. GUDAVIČIŲ (14 KAMB.) ❀

1967 m.

The poster features a large, bright red sun in the upper center, with dark, swirling clouds around it. Below the sun is a black silhouette of a city skyline. The background is a light, smoky grey. At the bottom, a large, dark sword is positioned horizontally, with a small flame or light source at its hilt. The text is in a bold, sans-serif font, with some words in all caps and some in a mix of caps and lowercase.

**PRAŽILĖ MOTINOS
MARŠKINIUS VELEJA,
O SŪNUS – JU KANKIA
TYLI –
PO LAIKO APKLOTU
SAU TYLIAI MIEGA.
KRŪTINĖMIS PAKELDAMI
ŽALIAUSIA ŽOLĖ IR
BALČIAUSIA
SNIEGA**

1236 METAIS
PERGALĖ SAULĖS MŪŠYJE
**PRASIDĖJO ILGAAMŽE LIETUVIŲ
TAUTOS KOVA UŽ LAISVĘ**





М.Н.МУРАВЬЕВЪ



**UŽ MŪSU IR JŪSU
LAISVĖ!**

Kaipgi tu gyvas likai, durtuvu per- smeigtas žodi?

JUSTINAS
MARKINKEVICIUS





JUSTINAS
MARCINKEVICIUS:
TOLMINKIEMIS-
IŠVŲTO
LIETUVIŠKO
ŽODŽIO ŽEMĖ

Juozas Kvedas

1990 m.



ALKAKALNIS
RAMBYNAS

TILŽĖ

NEMUNAS

VYDŪNO
HUMANISTINEI
VEIKLAI
MĄŽOJOJE
LIETUVOJE
ATMINTI



**MIŠKAS VERKIA
DIDŽIAGIRIŲ:
BAISŪS KIRVIŲ
JAS IŠSKYNĖ:
VERKIA LIETUVĄ
DIDVYRIŲ:
JŲ NEPRIKELIA
TĖVYNĖ**

MAIRONIS
TAUTOS ATGIMIMO
DAININIS

***1862†1932*1987**

GRAŽI*TU*MA
NO*BRANGI*
TEVYNE*ŠALIS
*KUR*MIEGA
*KAPUOS*DI
VYRIAI*GRAŽI
*TU*Savo*
DANGAUS*MĖ
LYNE*BRANGI
*TIEK*VARGO*
KANČIŲ*PATY
REIŠ...
KŪRĖJAS
KOMPOZITORIUS

SUKAKA 100 METŲ,

KŲ GIMĖ GRAŽIAUSIOS
DAINOS-HIMNO LIETUVAI

J. NAUJALIS

J. J. J. J.

1963



**TEGUL MEILĒ
LIETUVOS
DEGA MŪŠŲ
ŠIRDYSE
VARDAN TOS
LIETUVOS
VIENYBĖ
TEŽYDI!**

**VINCAS
KUDIRKA
1858 * 1899**



1939

*The African People
1939*



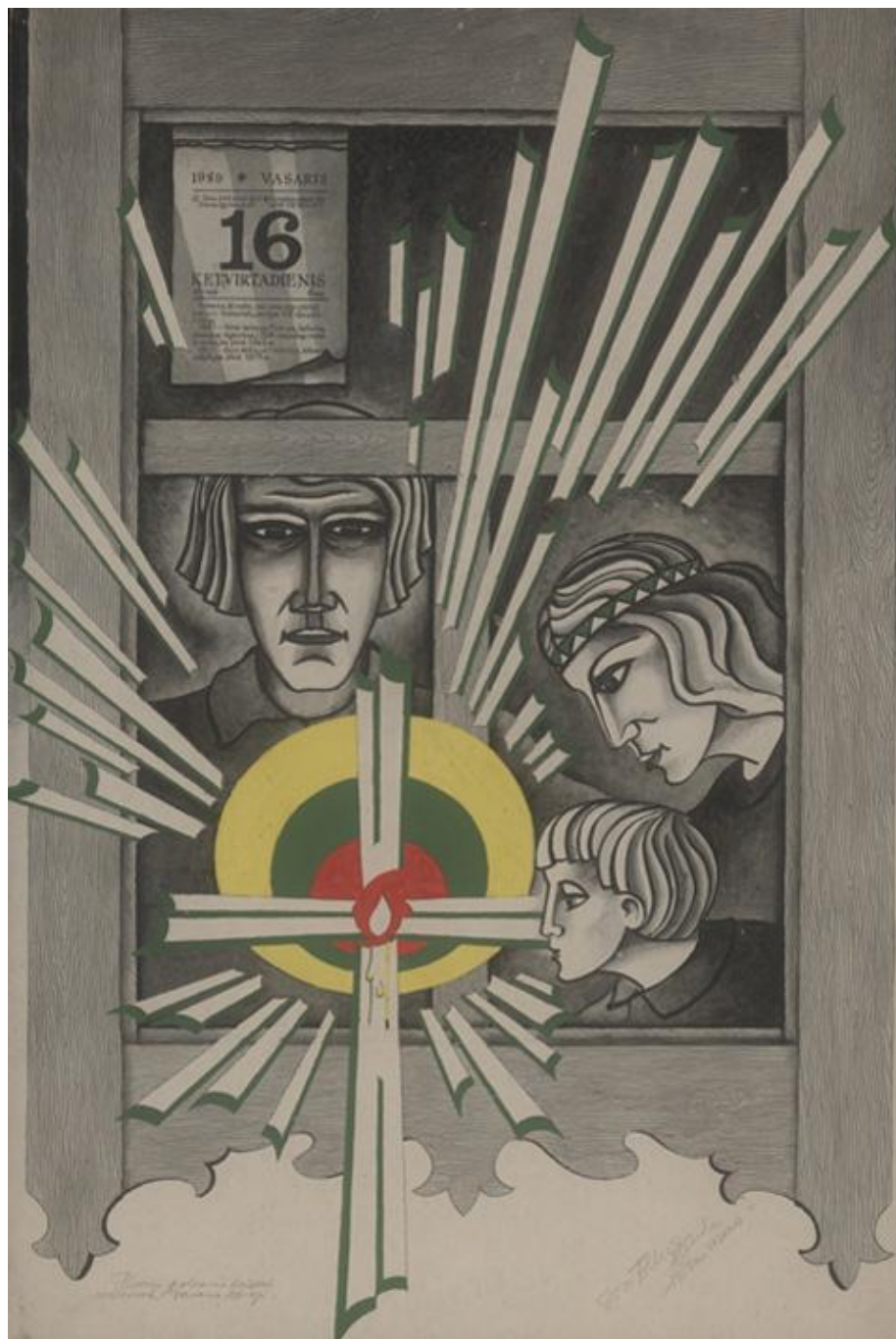
Plakatas sukurtas **Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio** suvažiavimo išvakarėse. 1988 m.

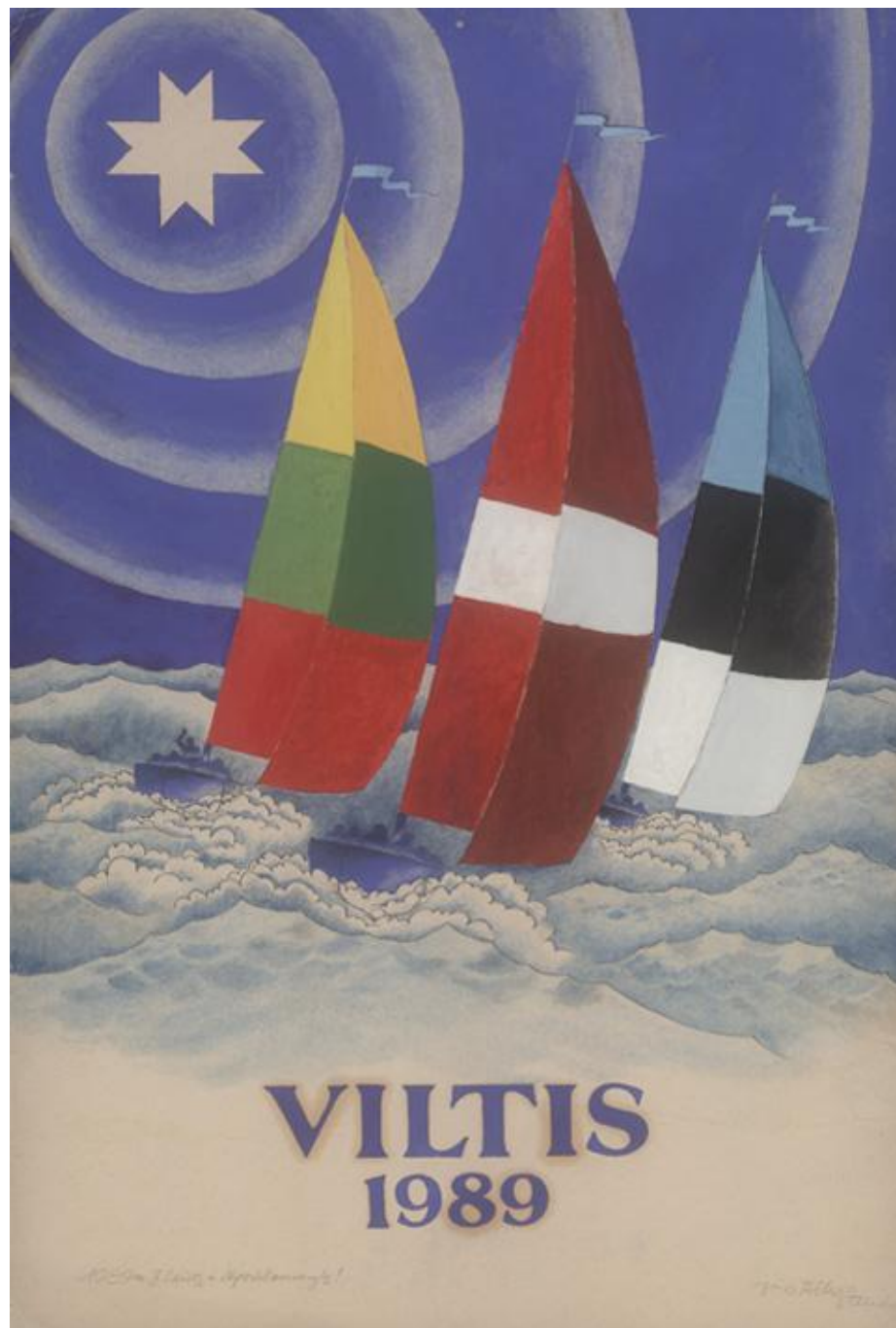
MAIRONIS: NUMESK, TĖVYNE RUBA SENĄ, KURI UŽVILKO SVETIMĄ!

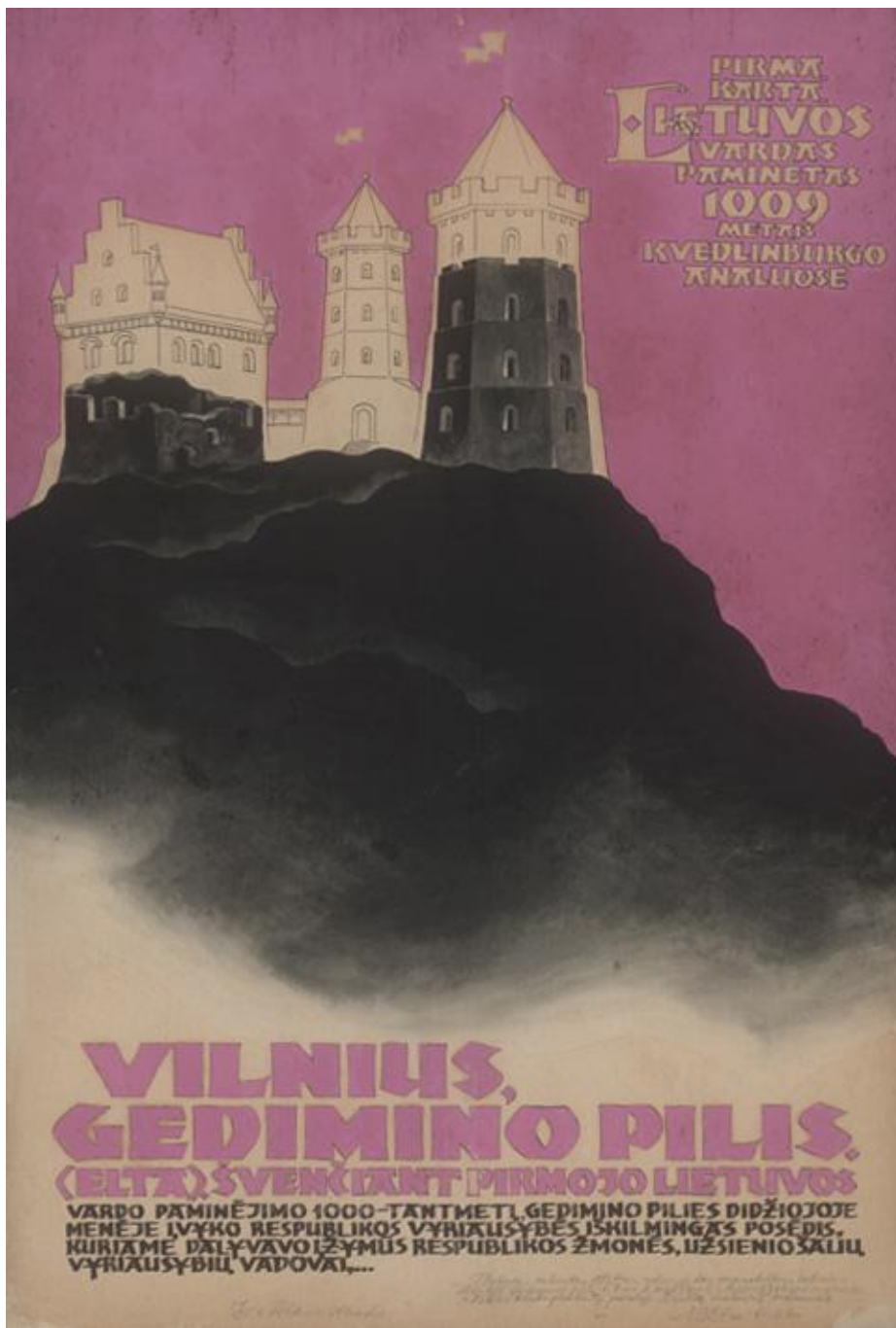
TOKS „ALKO“ KLUBO PASKAITŲ
POKALBŲ CYKLO PAVADINIMAS, KURI
DAR 1895-1915 M. METAIS IVAR-
DIJO MAIRONIS. MŪSŲ ISTORINĖS
ATMINTIES „BALTOJO DEJĖJO“
UŽPILDYTI APIE LIETUVOS
KELIĄ Į NEPRIKLAUSOMYBĘ.

APTARSIME
LIETUVOS PRITVINGIMĄ PRIE CA-
RINĖS RUSIJOS PO III LIETUVOS-LEN-
KIJOS PADALINIMO KOSCIUSKOS 1831 IR
1863 M. SUKILIMO LIETUVIŠKO RAŠTO
DRAUDIMĄ, KNYGNEŠIŲ EPOPEJĄ,
„AUSRA“, „VARPA“, V. KUDIRKOS VAIK-
LĄ, LIETUVOS NACIONALINIŲ JU-
DEJIMŲ EUROPOS TAUTŲ ATGIM-
IMO EPOCHOS FONE XX A. SANDUROJE.
LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS IDEJĄ
IVAIRIUOSE VISTOMENĖS SLUKSNIUOSE
XX A. PRADŽIO IR KT. TEMOS
KIRKVIENĄ TĖMĄ BUS SKELMIAMA ATSKIRAI

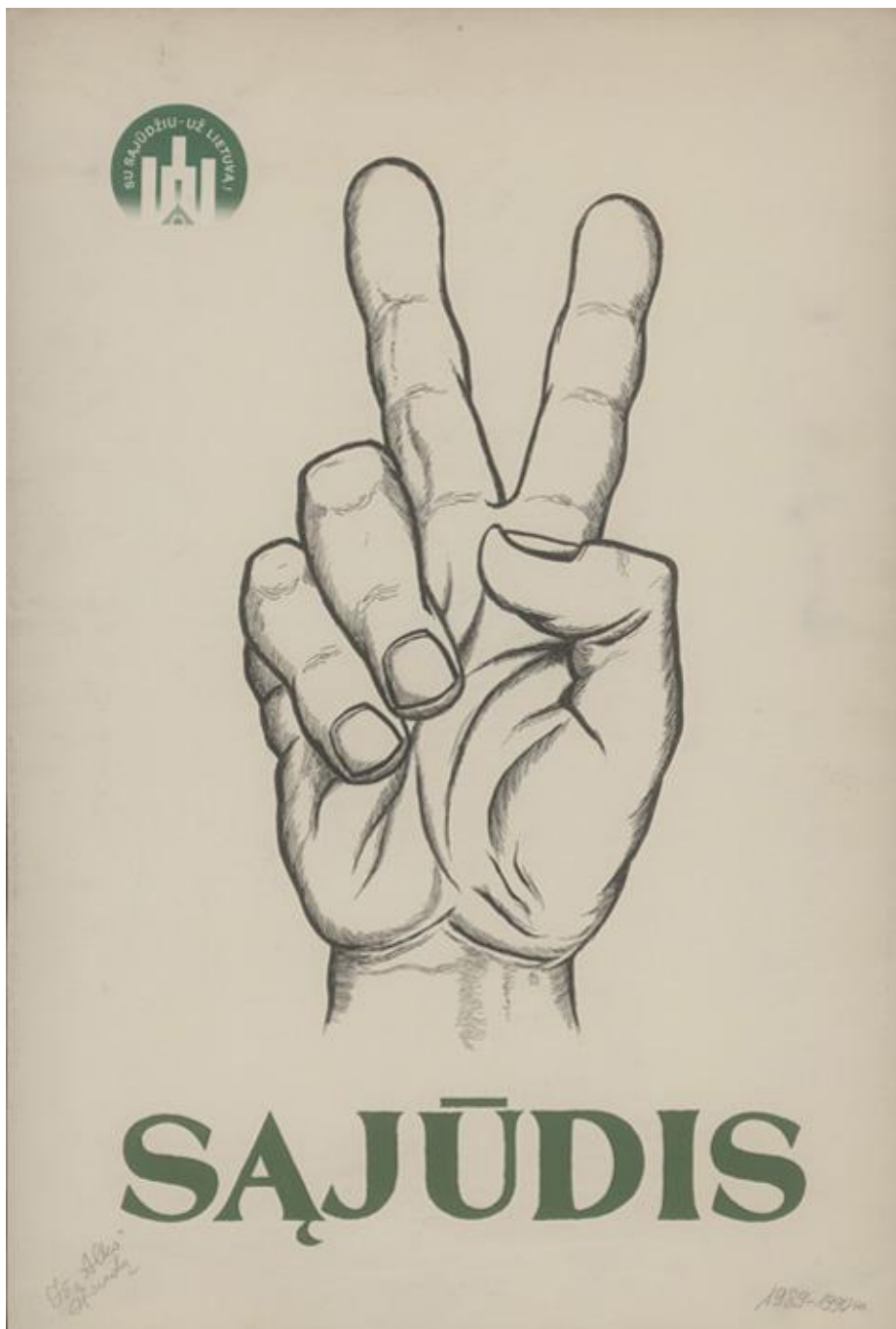
„ALKAS“
1988 * 1989







Prasidėjus Vilniaus pilių tyrinėjimams, pirmiausia Žemutinės pilies, iškilo sumanymas ją atstatyti, kaip geriausią būdą apsaugoti atkastuosius pamatus ir išlikusius rūsius nuo aplinkos poveikio. Tačiau neapleido mintis, kad būtų dar reikšmingiau atstatyti Aukštutinę pilį. Apie tai šio plakato autorius kartu su dr. Napaliu Kitkausku, žymiu Vilniaus pilių tyrinėtoju, rašė spaudoje. Tad 1987 m. „Alko“ klubui sukurtas plakatas su atstatytos Vilniaus Aukštutinės pilies vizija, šalia kurios užrašas priminė, kad pirmą kartą Lietuvos vardas paminėtas 1009 m. Kvedlinburgo analuose. Tai buvo dvi neįvardytos užuominos: tiesioginė, kad būtina atstatyti vieną iš Lietuvos valstybingumo simbolių – Gedimino pilį, ir netiesioginė – atkurti Lietuvos valstybę – įgyvendinti pilies-valstybės viziją iki 2009 metų. Apie tai buvo galima suprasti skaitant plakato apačioje surašytą **tariamą 2009 m. „Eltos pranešimą“**, kad iškilmingame Lietuvos vardo 1000-mečio minėjime **Gedimino pilies didžiojoje menėje** dalyvavo **užsienio šalių vadovai**, kurie, žinoma, **nebūtų atvažiavę į „valstybę“**, kurios nėra žemėlapiuose...



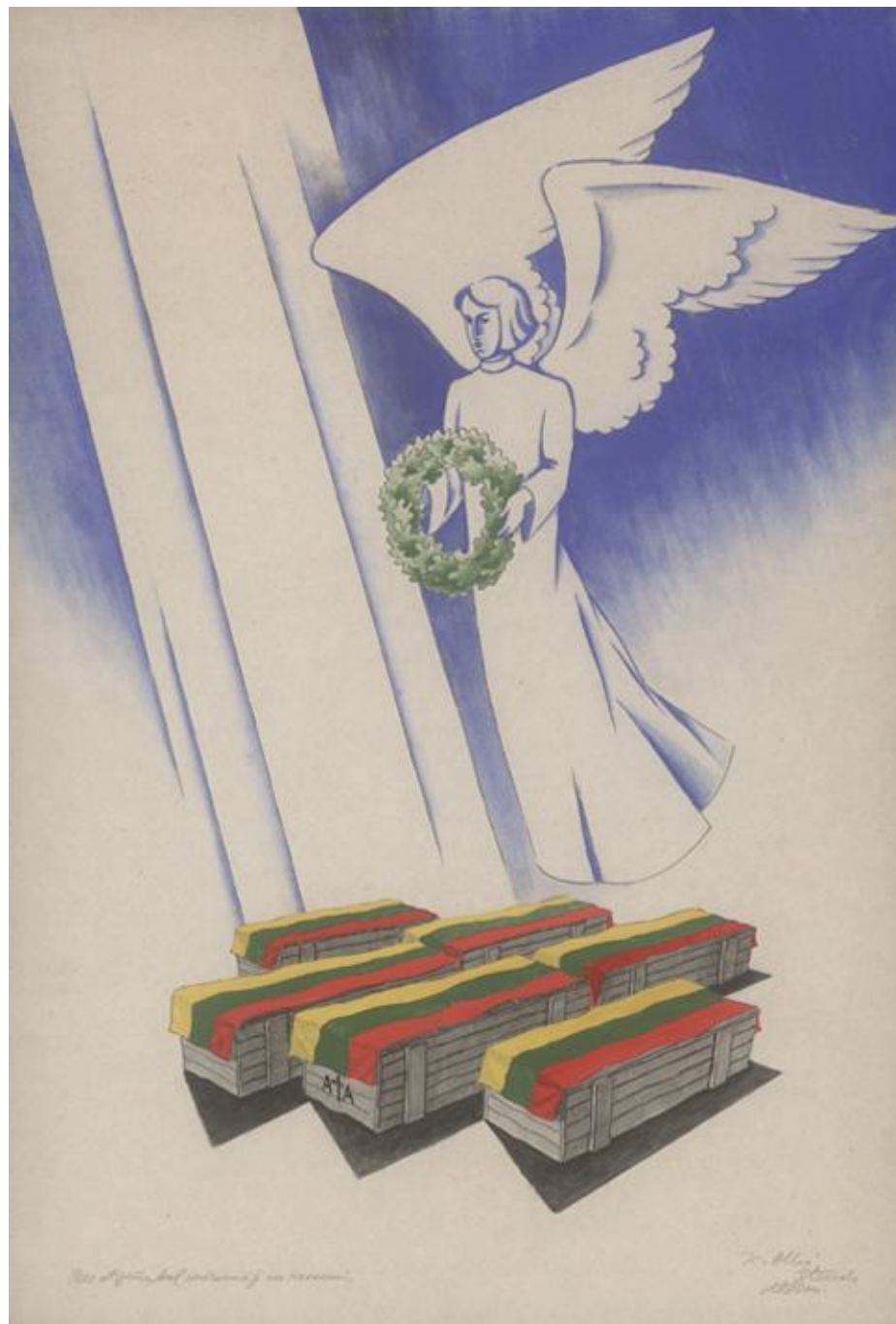
Plakatas sukurtas artėjant rinkimams į
**Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą –
Atkuriamąjį Seimą** 1990 m. ir naudotas
vėlesniuose rinkimuose, kuriuose dalyvavo
Sąjūdis.



NAMO...

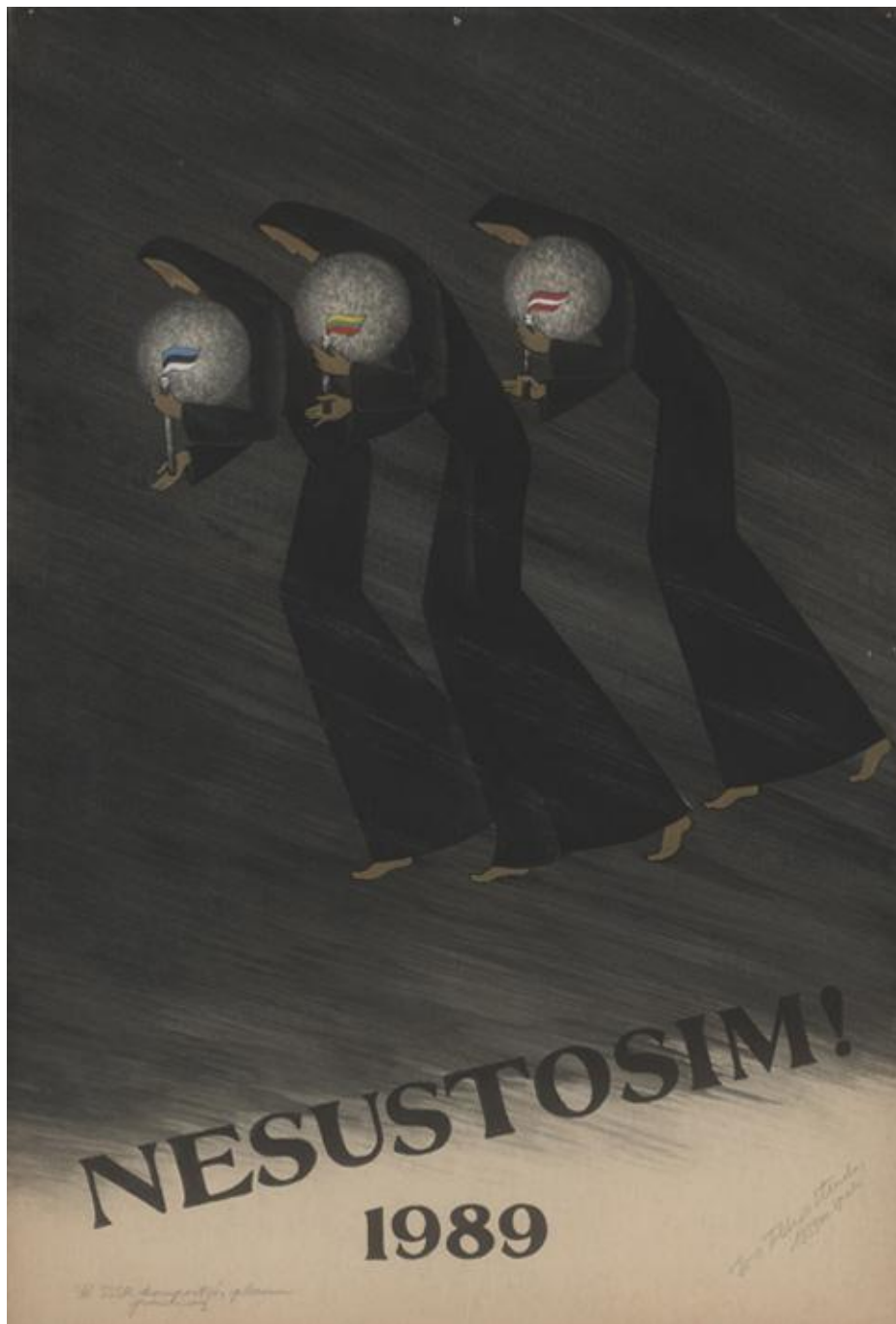
1972-1973

Ja laski, vi, kuka ei nanno suojella...
L. Mäkelä





Susikūrus Sąjūdžiui, **nemažai padorių žmonių dar dairėsi ir laukė, kuo viskas pasibaigs.** Plakatas nupieštas 1989 m.



Plakatas sukurtas po **Baltijos kelio** Sovietų Sąjungos kompartijos CK 1989 m. rugpjūčio 26 d. paskelbus Baltijos tautoms adresuotą pareiškimą, kuriame teigta ir įžūliai grasinta, kad „**nueita per toli**“, o „**padariniai galėtų būti tautoms katastrofiški. Galėtų iškilti klausimas dėl paties jų gyvybingumo**“.



**-STOVĒKIT
AMŽIAIS ĆIA
TVIRTĪ, KĀIP
SAULĒ
STOVI!-**

**ŠAUKIU AŠ, JŪSU
PROTĒVIU DVASIA**

**BERNĀRDAŠ
BRĀZDŽIONIS**



**MŪSU
SIEKIS-
NEPRI-
KLAU-
SOMA
DĒTUVĀ**

**1990M.
VĀRSĀRIO 16D.**

Handwritten signature or mark.



**TRIS
DAINAS
MOKĖJO
MOTINĄ:**

**PIRMOJI BUVO - APIE SŪNŲ.
ANTROJI BUVO - APIE SŪNŲ.
TREČIOJI BUVO - APIE SŪNŲ.**

**PIRMOJ DAINOJ -
SŪNUS IŠĖJO.
ANTROJ DAINOJ -
SŪNAUS ^{vis} LAUKĖ.
O IŠ TREČIOS -
JAI IKAPES
PASIŪVO.**

MARCELIJUS MARTINAITIS

*Kas Lietuvos jaunuolius
prieš sovietų kariuomenę
prieš "Raudonąją armiją"*

Plakatas nupieštas dienomis, kai sovietinė armija prievarta į savo kariuomenę pradėjo imti Lietuvos jaunuolius.

Gediminas:

...pirmiau geležis
pasikeis į vašką
ir vanduo pavirs
pienu, negu mes at-
šauksimė mūsų
duota žodį.

Anno Domini 1323
Vilnius

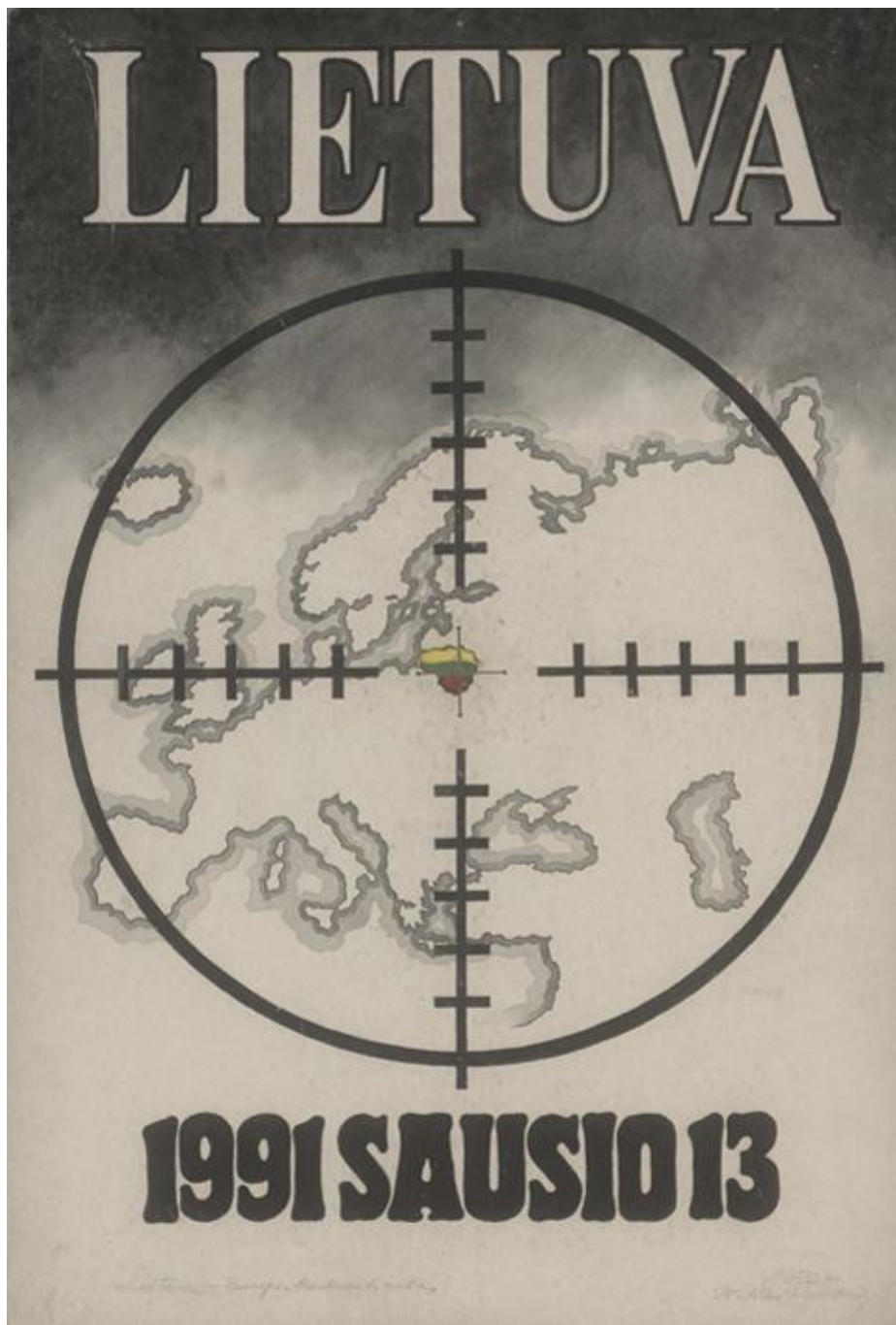
1991
Gedimino
metai

Plakatas sukurtas Maskvai nuolatos
reikalaujant ir grasinant atšaukti
**Kovo 11-osios Lietuvos Valstybės
Nepriklausomybės Atkūrimo Akta.**



LIE-TU-VA!

**JIE KRITO SU
ŠIUO ŽODŽIU LŪPOSE,
NUNEŠDAMI JĮ
PRIE
DIEVO
KOJŲ
JUSTINAS
MARCINKEVIČIUS**



Šis plakatas, kurį galima pavadinti
„Po centru Evropy – ogon!“
(„Į Europos centrą – ugnis!“), sukurtas
**1991 m. sausyje, sovietų agresijos
dienomis.**



1991

Shin-ichi Kuroki

Shin-ichi Kuroki